
Stalmierz, st. 12, gm. Chrostkowo, woj. kujawsko-pomorskie

Informator Archeologiczny : badania 33, 93-94

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

głębiej, tym ziemia była coraz ciemniejsza, aż wreszcie na dnie wystąpiły relikty zwęglonego drewna. W profilu obiekt miał workowaty kształt, a płaskawe dno znajdowało się na głębokości 92 cm od powierzchni pola. W wypełnisku nie było żadnych zabytków.

Wykop III o powierzchni 109 m² wytyczono kilka metrów na zachód od wykopu II. Z warstwy ziemi ornej pozyskano: 32 drobne ułamki naczyń późnośredniowiecznych, 223 fragmenty ceramiki pomorsko-kloszowej, 11 zabytków krzemiennych, w tym jeden skrobacz. W obrębie prawie całego wykopu natrafiono na pozostałości bruków i obstaw kamiennych wraz z towarzyszącymi im fragmentami ceramiki i przepalonymi kośćmi. Odsłonięto 6 pochówków ciałopalnych (groby 4-9) oraz 3 skupiska kamieni, które grobami nie były. Znaczny stopień zniszczenia i tym razem utrudniał określenie budowy grobów. Dwa z nich (groby 6 i 9) należały zaliczyć do grupy grobów popielnicowych podbrukowych, kolejne dwa (groby 4 i 7) można określić jako jamowe, natomiast pozostałe (groby 5 i 8) jako nieokreślone. Najciekawszy zespół zabytków wystąpił w grobie jamowym nr 7. W wypełnisku obszernej jamy grobowej (2,0 x 1,95 m, głębokość 0,9 m od powierzchni pola) wystąpiło około 400 silnie rozdrobnionych ułamków ceramiki pomorsko-kloszowej, jedno w całości zachowane kółko żelazne o średnicy 2 cm i fragment drugiego, analogicznego kółka, poza tym dwa płaskie, koliste przedmioty kościane (paciorki?) o średnicy 1,3 cm, z otworkiem o średnicy 0,5 cm, oraz mały ułamek drucika brązowego tkwiącego w otworze jednego z domniemych paciorków. Najlepiej zachowaną konstrukcję kamienną odkryto na głębokości 40 cm w pobliżu północno-zachodniego narożnika wykopu. Układ kamieni był regularny, w rzucie poziomym prawie kołisty, o średnicy 1,1 m. Kamienie występowały do głębokości 0,95 m od powierzchni pola. Na samym dnie leżał głaz o wymiarach 0,8 x 0,6 x 0,4 m. Był to płaski kamień, przylegający wygładzoną powierzchnią do gliniastego calca o rdzawym zabarwieniu. Do zbudowania całej konstrukcji użyto kilkudziesięciu kamieni dużych i średnich rozmiarów, niektóre nosiły ślady łupania i były dopasowane do siebie. Eksploracja tego obiektu nie wykazała najmniejszych śladów pochówka.

Badania w 1999 roku ujawniły poważny stopień zniszczenia cmentarzyska ciałopalnego. Na podstawie pozyskanego materiału ceramicznego stanowisko trzeba wiązać z kręgiem pomorsko-kloszowym i datować ramowo na koniec okresu halsztackiego oraz wczesny i środkowy okres lateński. Udało się określić południową i wschodnią granicę cmentarzyska. Jego powierzchnia przypuszczalnie nie przekraczała 0,5 ha. Na miejscu cmentarzyska ciałopalnego na pewno nie było wczesnośredniowiecznej nekropolii szkieletowej. Stwierdzono również obecność reliktyw osadnictwa z epoki kamienia i wczesnej epoki brązu w postaci krzemiennych odłupków, wiórów, łuszczeni i nielicznych narzędzi.

Materiały znajdują się w Muzeum Mazowieckim w Płocku.

Nie przewiduje się kontynuacji badań.

STALMIERZ, st. 12, gm. Chrostkowo, woj. kujawsko-pomorskie

- osada kultury pomorskiej

Badania prowadzone były przez Pana mgr Pawła Sobczyka z Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku, w terminie od 6 sierpnia do 18 września. Finansowane przez włocławski WKZ.

Stanowisko zostało odkryte w 1998 roku w wyniku weryfikacyjnej lustracji powierzchniowej okolic eksplorowanego w pobliżu cmentarzyska kultury pomorskiej w Stalmierzu st. 3.

W celu rozpoznania w/w stanowiska założono 2 sondażowe wykopy o wymiarach 5 x 5 m każdy. Na przebadanej powierzchni odkryto 2, bliżej nieokreślone, obiekty z pomorskim materiałem zabytkowym.

Obiekt 1 to niewielka koncentracja małych i średnich kamieni, tylko stropowo ujęta nieregularnie owalną jamą. W obiekcie wystąpiło kilkanaście fragmentów ceramiki, reprezentującej 1-2 naczy-

nia o chropowatej powierzchni zewnętrznej. Odkryty tylko w części obiekt 2 przedstawiał się jako regularnie okrągły wieniec kamienny o średnicy zewnętrznej około 240 i wewnętrznej 180 cm. W stropie obiektu i w bezpośrednim jego sąsiedztwie na zewnątrz wystąpiło kilkadziesiąt fragmentów typowo pomorskiej ceramiki naczyniowej, oraz dwustożkowy prześlik gliniany.

Badania przerwano. Na tym etapie nie udało się określić charakteru stanowiska. Obecność warstwy kulturowej, zaznaczonej znaczną obecnością mocno rozdrobnionej ceramiki naczyniowej, drobnej polepy i przestka, wskazywałaby raczej na „osadowy” charakter stanowiska. Natomiast obecność fragmentów naczyń wazonowatych (na cmentarzyskach pomorskich wykorzystywane jako popielnice), bliskość cmentarzyska, mogą wskazywać na jakiś funkcjonalny związek pomiędzy tymi stanowiskami.

Materiały przechowywane są w Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku.

Badania będą kontynuowane.

Steklno, st. 9, gm. Gryfino, woj. zachodniopomorskie, AZP 35-05/63 – patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

SZCZUKOCICE, st. 7, gm. Gorzkowice, woj. łódzkie, AZP 78-53/74

- osada kultury łużyckiej z przełomu okresu halsztackiego i wczesnego okresu lateńskiego

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone w sierpniu i wrześniu, przez mgr. Pawła Zawilskiego (autor sprawozdania, Archeograf, Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 500 m².

Celem badań było definitywne zabezpieczenie zagrożonej partii stanowiska przed dewastacją - wybieraniem piasku, wysypywaniem śmieci. Większość z 12 zarejestrowanych obiektów należy identyfikować z nieokreślonego przeznaczenia jamami gospodarczymi. W jednym przypadku (jama 17) mamy do czynienia z reliktem pieca z glinianą kopułą. Obiekt nr 12, charakteryzujący się znacznymi rozmiarami na poziomie płaskiego dna, mógł stanowić relikտ budowli mieszkalnej, jednakże kolisty zarys wypełniska oraz brak paleniska, nakazuje przypisać omawianemu obiektowi także funkcję gospodarczą. Stwierdzono obecność warstwy kulturowej osiagającej miejscami 30 cm miąższości. Materiały zabytkowe z warstwy oraz obiektów tworzyły jednorodny zbiór, przede wszystkim ceramiki naczyniowej, związany z kulturą łużycką. Wśród form ceramiki przeważały ułamki naczyń zasobowych o beczułkowatym lub workowatym profilu, o całkowicie chropowatej powierzchni zewnętrznej. Drugą ilościowo znaczącą grupę form naczyń, stanowiły ułamki płaskich talerzy. Z reguły były one bogato zdobione odciskami paznokciowymi lub plecionki. Niewielki zbiór ceramiki tworzą ułamki naczyń średnich i małych rozmiarów. Pochodziły one z silnie profilowanych mis oraz nieprofilowanych czerpaków. Formy te charakteryzują się gładkościennością i zazwyczaj obustronnym czernieniem powierzchni. Ornamentyka naczyń (poza talerzami) jest uboga i ogranicza się do motywu pseudosnurowego bądź rytego. Sporadycznie w materiale zabytkowym spotykane są wyroby krzemienne (6 artefaktów) wykonane techniką łuszczenia. Okres funkcjonowania osady wiązać należy z użytkowaniem dwóch kolejnych stanowisk kultury łużyckiej. Wszystkie trzy tworzą skupienie osadnicze ulokowane na piaszczystej wydmie, usytuowanej w małej kotlinie zalegającej pośród gliniastych wzniesień. Użytkowanie omawianych osad przypada na przełom okresu halsztackiego oraz okresu lateńskiego.

Materiały i dokumentacja są przechowywane w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Łódzkich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania nie będą kontynuowane.